

Konunun Amacı:

Koyun Baba, Horasan erenlerinden ve Yesevi dervişlerinden sayılmaktadır. Koyun Baba, Türkistan Horasan irfanının temsilcisi olan kişilerden olması hasebiyle, hem gerçek ismi hem de uyguladığı erkân dikkat ve ilgiden uzak kalmıştır. Bu bir bakıma bir ekol olarak Koyun Baba adını öne çıkarmakta ve adlandırma, erkân ve marifete karşılık gelen bu anlamı taşımaktadır. Bunun için de Koyun Baba, Seyit Ali olan gerçek ismi yerine uyguladığı erkânıyla anılmasına ve bu erkânıyla da tanınmasına neden olmuştur. Doğrusu Türkistan ve Horasan irfanı hakkında batılı kaynakların zihin ve kavram dünyasını vesile kılarak yapılan araştırma ve yaklaşımlar konuyu daha fazla karışık ve coğrafyasından uzak düşürmüştür. Daha da ötesi bir süre sonra Koyun Baba, ilgiden uzak kalmanın yanında türbe, ziyaret ve tekke olarak kaybolup gitmiştir.

Diyar-ı Rum'da Yesevi geleneğine dayalı düşünce akımının temsilcilerinden birisi olan Koyun Baba tekke ve zaviyeleri hakkında büyük bir bilgi eksikliği veya yanlış bilgi söz konusudur. Tarihi kaynaklar ışığında çalışmaları ve bilimsel katkıları olacağına inanılan araştırmacıların buluşacağı bu sempozyum da Koyun Baba'nın tasavvufi kimliği, Osmanlı topraklarında yayıldığı mekanlar, bunların faaliyetleri, sosyal ve dini durumları ve devlet ile olan münasebetleri hakkında bilgiler araştırılıp tahkik edilerek konunun aydınlatılması amaçlanmıştır. Koyun Baba, Osmanlı devletinin yükselme döneminde elde edilen önemli başarılarda etkisi olan aktörlerden biridir. Bu anlamda Koyun Baba, tekke ve zaviyeleri de Osmanlı tarihi içinde var olan ve hizmet eden önemli aktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışma, Koyun Baba etrafında şekillenen tarihi coğrafya ve irfan geleneğinin kazandığı anlam dünyasının ortaya çıkması ve faaliyetlerinin anlaşılmasını konu edinmektedir. Bu irfan geleneğinin yaşadığı dönemde Koyun Baba Anadolu'dan Balkanlara kadar kurulup yaşayan tekke ve zaviyeleri Osmanlı devletinin sonuna değin varlıklarını muhafaza etmişlerdir. Bu geniş coğrafyada yayılan bu zaviyelerden bazıları Osmancık'ta olduğu gibi faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Bu zaviyelerin bir kısmı ise halkın ilgi gösterdiği ilgiyle türbe ve ziyaretgâh olarak kalmıştır.

Koyun Baba, daha fazla Osmancık ile anılır ve tanınır hale gelmiştir. Daha da ötesi Osmancık ve Kızılırmak üzerindeki köprüyle beraber Koyun Baba etkisi günümüze ulaşmıştır. Osmancık'ta ve Kızılırmak vadisinde yer alan Koyun Baba zaviyeleri bu nehrin

güzergâhını kontrol eden kamu görevi ifa eden bir görünüme sahiptir. Diğer yandan doğal olarak Osmanlı coğrafyası üzerinde doğudan batıya doğru uzanan ticari güzergâh üzerinde de Koyun Baba'ya ait benzer tekke ve zaviyelerin yerleşiminin takibini gerekli kılmaktadır.

Osmanlı topraklarında birden fazla yerleşim yerlerindeki Koyun Baba zaviyelerinin tarihi seyrini izleyerek Koyun Baba ve bağlı toplulukları ile tekke ve zaviyelerin kurumsal yapı ve faaliyetlerini gün yüzüne çıkarmak Osmanlı sosyal tarihi açısından büyük öneme sahiptir. Bu amaca hizmet etmek üzere planlanan bu sempozyum, ilk adım olarak atılmıştır. Koyun Baba zaviyelerinin tespiti, bunların devlet ile ilişkileri, görev ve faaliyetleri hakkında doğru bilgilere erişebilmek için bu çalışmayla yola çıkmıştır.

Konunun Önemi:

Koyun Baba, akraba topluluklar ile Türk dünyasının ortak mirası olarak günümüze kadar ulaşan önemli kurucu şahsiyetlerden birisidir. Türkistan - Horasan diyarının irşadını yapan Yesevi dervişlerinin irfanıyla Rum'a ulaşan Koyun Baba, Rum diyarının ilk yerleşim yerleri ile fütüvvet ehli arasında yer almış ve Rum'da Türkistan - Horasan marifetini temsil etmiştir. Bu münasebetle Rum ve Balkanlar'da türbe, tekke ve pirlere irtibatı olmuş ve bu ilişki günümüze kadar anlatılagelmiştir. Yesevi diyarı olan Kazakistan'dan Makedonya ve Romanya'ya kadar Koyun Baba, yerleşim yerleri ve bağlı topluluklar ile anılmaktadır. Yanı sıra bu coğrafyanın tamamında Koyun ve Çoban etrafında anlatılan Koyun Baba anlatıları, ortak tarihi coğrafya ve inancın temsilcisi, taşıyıcısı, aktarıcısı ve hatırlatıcısı olmuştur. Doğal olarak Koyun, Çoban, Otlak, Göç, Yerleşim, Koyun Köpeği, Kurt, Kuzu vb. Türkmen dünyasının bütün parçalarını nebevi bir işaretle yeniden tarif ve tanımla Türk ve akraba toplulukların dünyasına taşıyan ve bunu temsil eden Koyun Baba, günümüze kadar bu hafızayı ve etkisini muhafaza etmiş ve sürdürmüştür.

Bu çerçevede Koyun Baba adının anıldığı tarihi coğrafyanın tamamında Koyun Baba etrafında şekillenen konu başlıklarının tamamı ve birikimini bir araya toparlamak bu çalışmanın hedefleri arasındadır. Buradan hareketle akraba ve Türk toplulukları arasındaki manevi bağın ve anlam dünyasının yeniden gündeme getirilmesi ve güncellenmesi bu sempozyumun amaçları arasında yer almaktadır. Bu faaliyet aynı zamanda Koyun Baba'nın tekke, türbe ve adının anıldığı bütün yerlerden temsilcilerin davetiyle, evliyanın bu misafirleriyle Osmancık'ta bütün katılımcılarla bir arada anılarak yeni bir farkındalık

oluşturmayı hedeflemektedir. Böylece birbirinden bağımsız ve ilişkisi olmadığı düşünülen Koyun Baba ve Koyun Babalar arasındaki ilişki ve bu ilişkinin hangi düzey ve düzlemde olduğu hususuna da açıklık getirmeyi de amaçlamaktadır. Ardından Osmancık'ta toplanan Koyun Baba'yı anan konuşmacılardan oluşan kervan, diğer yerlerde de evliyayı anmak için yola çıkmayı planlamaktadır.